

ОКСАНА БОЯРИНОВА

БЕРЕЗЕНЬ 2020

Данська бібліотечна система як модель майбутнього

ДОСТАВКА КНИЖОК ПО ВСІЙ КРАЇНІ, ЗВ'ЯЗОК З БІБЛІОТЕКАРЕМ ОНЛАЙН, ЗБЕРІГАННЯ ІНТЕРНЕТ-СПАДЩИНИ ТА ІНШІ НОВАЦІЇ ДАНСЬКОГО ДОСВІДУ ЗІБРАНІ У ДАНОМУ ВИДАННІ

Данія - найбільш цифрова країна Європи

5,8 млн.

населення Данії

43 094 км²
площа Данії

ПЕРШ НІЖ ПОЧИНАТИ
ЗАХОПЛЮЮЧУ РОЗПОВІДЬ
ПРО ДАНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ,
ДЕКІЛЬКА СЛІВ ПРО САМУ
КРАЇНУ.

Населення Данії - 5.8 мільйонів.
Площа - 43 094 км².
У Данії 98 муніципалітетів, що
об'єднані у 5 регіонів: Столичний
регіон, Зеландія, Центральна
Ютландія, Південна Данія, Північна
Ютландія.

У 1968 році Данія запровадила реєстр CPR - єдина база даних всіх мешканців, що проживають в Данії. Реєстр має великий вплив на оцифрування в цій європейській країні.

Громадяни Данії прийняли технологію і очікують, що державні послуги за замовчуванням будуть цифровими.

Бібліотечна мережа Данії

У ДАНІЇ ФУНКЦІОНУЮТЬ 412 ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК.

ОДНА БІБЛІОТЕКА - НА 14 078 ЖИТЕЛІВ.

ВСІ БІБЛІОТЕКИ ПРОПОНУЮТЬ ДОСТУП ДО ІНТЕРНЕТУ ТА WI-FI.

Види бібліотек Данії:

- Національна бібліотека або Королівська бібліотека;
- публічні;
- університетські;
- дослідницькі;
- шкільні;
- спеціалізована бібліотека для сліпих (всі її сервіси в Інтернеті, тому вона лише одна).

В свою чергу публічні бібліотеки поділяються на:

- центральні бібліотеки;
- бібліотеки-філії;
- бібліотечні пункти у торгових центрах (місця видачі);
- бібліотечні автобуси.

СТАТИСТИКА ЗА 2019 РІК:

- 1,7 МЛН. ЗАРЕЄСТРОВАНИХ КОРИСТУВАЧІВ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ДАНІЇ В РІК
- 37,6 МЛН. ВІДВІДУВАНЬ БІБЛІОТЕК В РІК
- 24,4 МЛН. ВИДАЧІ ДРУКОВАНИХ РЕСУРСІВ В РІК
- 3,9 МЛН. ВИДАЧІ ЕЛЕКТРОННИХ КНИГ В РІК

Більше на сайті статистичної інформації - <https://bit.ly/2RxcXmC> (розділ "Культура та Національна церква").

Перелік усіх бібліотек Данії тут - <https://bit.ly/2WEOcXt>.

Особливість шкільних бібліотек Данії у тому, що їх не називають бібліотеками, швидше learning centers. В Данії 2200 шкільних бібліотек. Часом шкільна бібліотека з'єднана з публічною - в такому випадку вони називаються integrated libraries. У Данії таких 25-50 бібліотек.

Система бібліотечної освіти

На сьогодні у Данії немає окремого бібліотечного факультету в університетах. Бібліотечна спеціалізація стала частиною інформаційних наук. І тільки в одному університеті можна отримати Library Degree (наукову бібліотечну ступінь). Але є 6 районних бібліотек, як от в публічній бібліотеці м.Роскілле, де бібліотекарі можуть підвищити свою кваліфікацію.

Але й немає жорстких вимог щодо штату працівників. У бібліотеці може працювати графічний дизайнер, дизайнер інтер'єрів, маркетолог тощо. Директор сам вирішує, які фахівці потрібні для роботи його бібліотеки.

Немає й спеціального конкурсу для директорів бібліотек, чи контракту. Немає обмежень щодо терміну роботи директора, і не обов'язково мати бібліотечну освіту, щоб бути директором бібліотеки у Данії.

Фінансування та заробітна плата

Бібліотеки фінансуються муніципалітетами (місцеві мерії). Немає жорсткого регламенту статей бюджету бібліотеки.

Не встановлена мінімальна ставка заробітної плати для бібліотекарів. Це завжди домовленість між роботодавцем та працівником, і розмір оплати залежить від обов'язків, складності роботи та кваліфікації й досвіду найманого працівника.

Регулюванням зарплати бібліотекарів у Данії займається профспілка (<https://kulturoginformation.dk/>).

У всіх бібліотеках використовується автоматизована бібліотечна інформаційна система SICERO (SYSTEMATIC). Сьогодні ведуться роботи над тим аби інформація від кожної бібліотеки через цю систему напряду потрапляла на сайт державної статистики.

У Данії існує об'єднаний каталог публічних та університетських бібліотек - DanBib - <https://www.danbib.dk/>. База даних наповнюється із наукових, публічних бібліотек Данії, національних бібліографічних записів від DBC (Данський бібліотечний центр), реєстру ISSN, Британської національної бібліографія 1981-2008, Бібліотеки Конгресу.

Єдиний бібліографічний опис робить Danish Bibliographic Centre (DBC) - <https://www.dbc.dk/>.

Основні завдання Данського бібліографічного центру:

- реєструє книги, музику, матеріали, електронні документи, статті та рецензії у Національній бібліографії;
- розробляє та підтримує спільний каталог бібліотек Данії DanBib та інфраструктуру для міжбібліотечного абонементу;
- розвиває та підтримує bibliotek.dk - сайт для користувачів із доступом до всіх данських видань та фондів бібліотек Данії.

Сучасна бібліотека Данії це:

- більше ніж просто книги
- дім ідентичності
- фізичний та цифровий доступ до знань
- та, що розроблена разом із користувачами
- сприяє суспільству знань
- створює користь для громади та соціальний капітал

Майже всі бібліотеки Данії мають стратегії своєї діяльності, що створюються разом із мерією міста. Зазвичай вони оновлюються кожні 4 роки.

Так, на сьогодні, бібліотеки фокусуються на літературі, культурі, дітях, молоді, сім'ях, діджиталізації, роботі з біженцями, перетворенні бібліотеки на громадський соціальний простір.

А далі...
10 принципів ідеальної
бібліотеки Данії

1. Легка та однотипна реєстрація у бібліотеках по всій країні

Якщо у вас є номер CPR і вам виповнилось 18 років, ви можете створити свій профіль користувача бібліотеки за допомогою NemID (стандартне рішення для входу в інтернет-банки Данії, урядові сайти та деякі інші приватні компанії) на сайті всіх бібліотек Данії - <https://bibliotek.dk/eng>.

Ви також можете особисто зареєструватися в бібліотеці, використовуючи свою страхову медичну картку разом із будь-яким дійсним посвідчення, переважно з фотографією.

Користувачі, які не досягли 18 років, повинні підписати свою реєстраційну форму одним із батьків або опікуном.

Запис до бібліотеки безкоштовний.

2.Зручне та швидке замовлення, а також доставка книг по всій країні

У Данії існує сайт всіх бібліотек - <https://bibliotek.dk>. Це єдина база всіх матеріалів, що знаходяться в фондах данських публічно-дослідницьких бібліотек: книги, статті, фільми, електронні видання, ігри, музика тощо.

Через цей ресурс ви можете замовити певне видання та вказати, в якій бібліотеці ви хочете забрати його. Якщо в обраній вами бібліотеці немає потрібного видання, його доставлять туди з іншої найближчої бібліотеки, де вона є. Це називається міжбібліотечний абонемент.

А доставка книг в межах країни із бібліотеки до бібліотеки координується на національному рівні (фінансується державою із податків громадян).

Є спеціальна логістична компанія, яка опрацьовує всі перевезення. Як тільки замовлення опиниться в обраній бібліотеці, користувачу надходить смс-сповіщення на телефон та лист на електронну пошту про те, що він може забрати обрані видання.

Такі замовлення зберігаються у спеціальних зонах "Резервація" у кожній бібліотеці. Зазвичай такий резерв зберігається до 5 днів.

Бібліотекарі, які відповідальні за замовлення, працюють зі спеціальним мобільним додатком.

Вони отримують сповіщення на цей додаток про чергове замовлення для їхньої бібліотеки. В замовленні вказується назва книги, номер полиці, код, а також зображення обкладинки книги для легкого пошуку. Працівники знаходять цю книжку та розміщують у зоні резервації, відправляючи користувачу повідомлення (смс та емейл) про те, що їх книжка вже на полиці резервування у тій бібліотеці, яку він обрав. Щось дуже схоже на роботу Нової Пошти.

Система, яка автоматизує процеси замовлення та транспортування книжок, також знає скільки книг

вміщується на полиці у бібліотеці та які книги з якої полиці замовили люди, так вона визначає скільки вільного місця є на полиці й куди можна направити додаткові книжки.

Таким чином центральна бібліотека міста та її філії працюють як єдиний організм, адже мають єдиний книжковий фонд, що означає, що жодна книга не належить якійсь конкретній бібліотеці. Книги завжди переміщуються між бібліотеками, відповідно до замовлень користувачів або потреб бібліотеки. Нові книги для всіх бібліотек міста та філій заковує відділ центральної бібліотеки, відповідно до трендів та досліджень читання.

3. Самообслуговування

Відвідавши 15 бібліотек Данії, можна із впевненістю сказати, що система обслуговування користувачів у бібліотеках нагадує супермаркет. І у данських бібліотеках зроблено все для цього.

У бібліотеках м.Копенгаген бібліотекар працює лише з 13.00 до 18.00. В інший час бібліотека відкрита та працює в режимі самообслуговування. Але на стійці реєстрації вказаний телефон бібліотекаря, якому ви можете зателефонувати у разі виникнення запитань щодо користування бібліотекою.

Майже у всіх бібліотеках є спеціальні автомати, вбудовані у стіну, які дозволяють отримати інформацію про те, як стати користувачем бібліотеки, взяти книгу, відсканувати документ, а також з'єднатись із бібліотекарем онлайн: якщо в той час, коли бібліотекаря немає у бібліотеці користувачу потрібна допомога, він може зателефонувати йому за допомогою цього автомату, натиснувши відповідну кнопку. В автомат навіть вбудована камера, для того аби було видно того, хто телефонує.

Майже всі фонди бібліотек Данії є відкритими, книги мають спеціальні чіпи, а бібліотеки захисні ворота, що запобігають крадіжкам.

Всі бібліотеки Данії мають автомати для самостійного взяття та повернення книг у бібліотеку, які інколи з'єднані із автоматичною сортувальною лінією. Коли користувач повертає книги, система розпізнає спеціальний чіп, що містить кожна книга. Цей чіп має інформацію про книгу та її розміщення (ця книга з цієї бібліотеки чи філії, до якого відділу вона відноситься).

По сортувальній лінії (якщо вона є) книга просувається до відповідного ящика, що розташовані по обидві сторони лінії.

Коли ящик наповнений книгами на екрані загоряється відповідний знак, що треба замінити ящик. Далі заповнені ящики бібліотекарі відвозять до книжкових полиць. Для того аби взяти книги додому Вам необхідно обрати книги у бібліотеці, піднести їх автоматів, просканувати свою медичну страхову карту, а також кожному обрану книгу, записати їх на Вашу картку та отримати чек.

Всі сканери та принтери також на самообслуговуванні. У Данії переконані, що час бібліотекаря не має використовуватись на такі механічні дії.

4. Відкриті бібліотеки

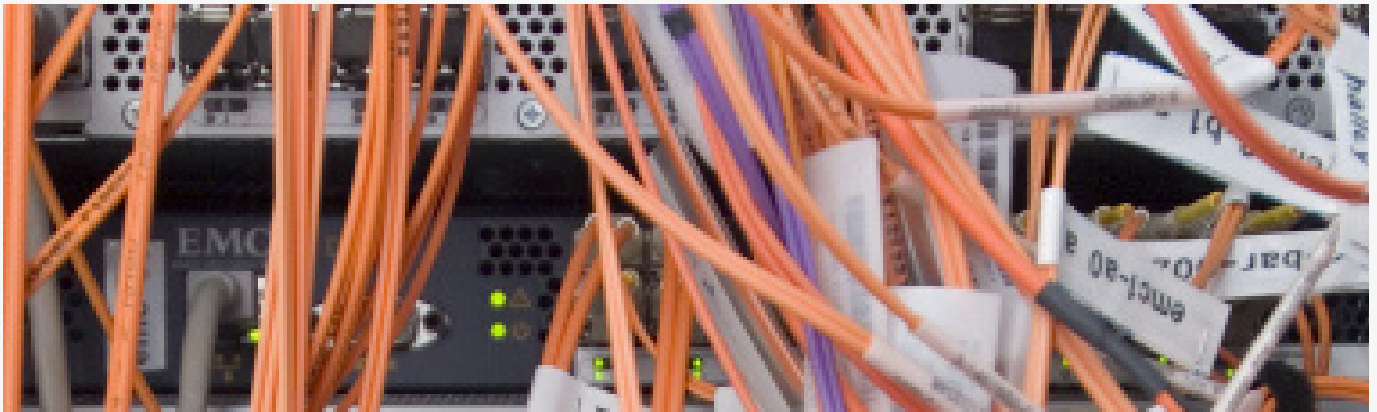
Все більше бібліотек Данії переходять на формат “відкритої бібліотеки”, що дозволяє мешканцям користуватись простором та послугами бібліотеки у режимі майже 24/7 без допомоги бібліотекарів. Так, є два графіки роботи бібліотеки: коли є персонал у бібліотеці, та коли його немає. І якщо у бібліотеці немає нікого з персоналу, ти можеш самостійно зайти у бібліотеку у спеціальні години (наприклад з 7.00 до 21.00) за допомогою своєї картки ідентифікації.

Можна читати, користуватись комп'ютерами та навіть проводити захід, якщо дозволяє простір бібліотеки.

Звісно до бібліотеки приходять безхатченки, але до них є вимоги: бути тверезими, не мати неприємного запаху та вести себе тихо. Основний рід занять безхатченків у бібліотеці: переглядають фільми, користуються комп'ютерами та інтернетом. Дуже багато серед них біженців.

Планується, що не менше 300 бібліотек Данії перейдуть на такий формат роботи в найближчі кілька років.

5. Діджиталізація та онлайн-сервіси

З 2005 року Данія консервує всі веб-сторінки, що належать їй (данська частина інтернету), розміщуючи їх в спеціальному цифровому архіві - <http://netarkivet.dk/>. Збирати та зберігали інтернет-спадщину Данії - одне із завдань Королівської бібліотеки Данії. Доступ до даного архіву мають не всі охочі, а лише дослідники, які мають надіслати запит та отримати дозвіл на використання колекції для конкретних наукових цілей.

Для замовлення електронних та аудіокниг через бібліотеку існує сервіс <https://ereolen.dk/>. Після введення своїх даних як користувача бібліотеки, ви можете взяти певну кількість книжок на місяць безкоштовно. Так, мешканці міста Копенгаген можуть брати на бібліотечний абонемент 3 аудіокниги та 3 електронні книги на місяць. Кількість книг, які ви можете взяти на місяць у бібліотеці, є різною в різних районах міста. В деяких районах дозволено брати по 10 електронних книг на місяць. Читати електронну книгу можна тільки на мобільному пристрої, комп'ютері та планшеті. eReol містить понад 35 000 електронних книг та 13 000 аудіокниг від різних данських видавців.

Ще одна національна послуга данських бібліотек - кінотрансляція. Маючи читацький квиток бібліотеки, ви можете зайти на сайт <https://fjernleje.filmstriben.dk/> та переглядати фільми. Для прикладу, мешканці Копенгагена можуть переглядати три фільми на місяць безкоштовно.

Загалом у Данії понад 14 національних сайтів з онлайн-ресурсами.

6. Бібліотека як комплекс різних просторів

100% тренд данських бібліотек - створення Makerspace. Це така собі творча студія, де можна щось творити своїми руками. Тут є різні столярські прилади, швейні машинки, місця для малювання та іншої творчості. В роботі студії допомагають волонтери. Якщо у вас є читацький квиток, ви можете взяти ключі від шаф, де знаходяться матеріали для творчої студії, наприклад нитки та шматки тканини для шиття. Такі студії у більшості оснащені 3D-пристроями, де студенти роблять прототипи власних розробок.

У Данії дуже часто можна зустріти у бібліотеці Службу для громадян або Citizen service. Це центр надання різних державних послуг, де можна отримати новий паспорт, водійські права, ID-card, проголосувати, отримати довідку про зміну місця проживання тощо. Тут є спеціальні пристрої для моментальної фотографії на документи, а також працюють кваліфіковані працівники, які допомагають з оформленням документів.

Деякі бібліотеки мають спеціальні звукозаписні кімнати, у яких будь-який охочий за попереднім замовленням може записати відео, пісню, подкаст. Кімната має все необхідне обладнання для цього, а також зелений фон. А ще існують кімнати для перегляду кіно, ігрові кімнати, кімнати віртуальної реальності.

Кожна бібліотека має колекції аудіодисків та платівок, а також ізольовані зони для прослуховування музики.

Популярними є ІТ-кафе - у спеціальні години волонтери розміщуються за столами бібліотеки із ноутбуками та чекають на відвідувачів аби навчати їх роботі з комп'ютерами, допомагати, консультувати. Окрім цього у бібліотеках є спеціальні комп'ютерні класи, де проводяться заняття з ІТ-тематики. Кімнати можуть бути оснащені інтерактивною дошкою.

Для проведення масових заходів та зустрічей бібліотеки облаштовують великі зали зі сценою та апаратурою, або мають зони, які легко адаптуються під велику кількість відвідувачів.

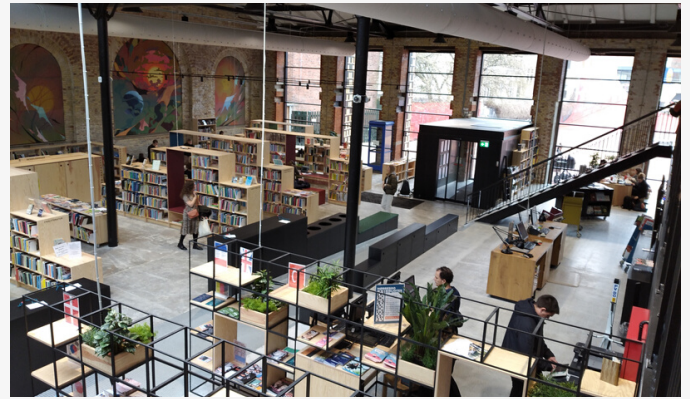
Майже всі бібліотеки мають зону кафе із кавою, тістечками, їжею та інколи вином. Зазвичай це приватні кав'ярні, поруч із якими розташовують зону із газетами та журналами.

Інколи у бібліотеках розміщуються департаменти мерії, центральні архіви міста.

І звісно багато місць для індивідуальної роботи та кімнати для групової роботи, які можна забронювати заздалегідь.

7. Дизайн та зонування простору

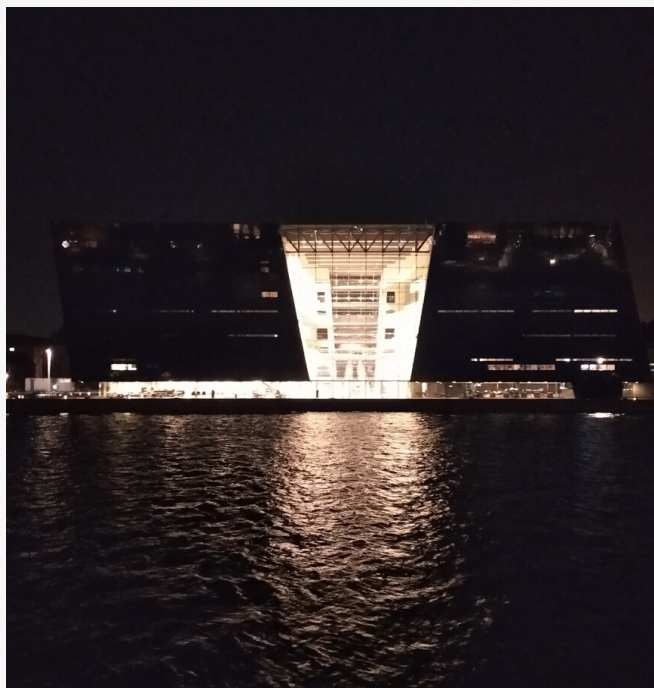
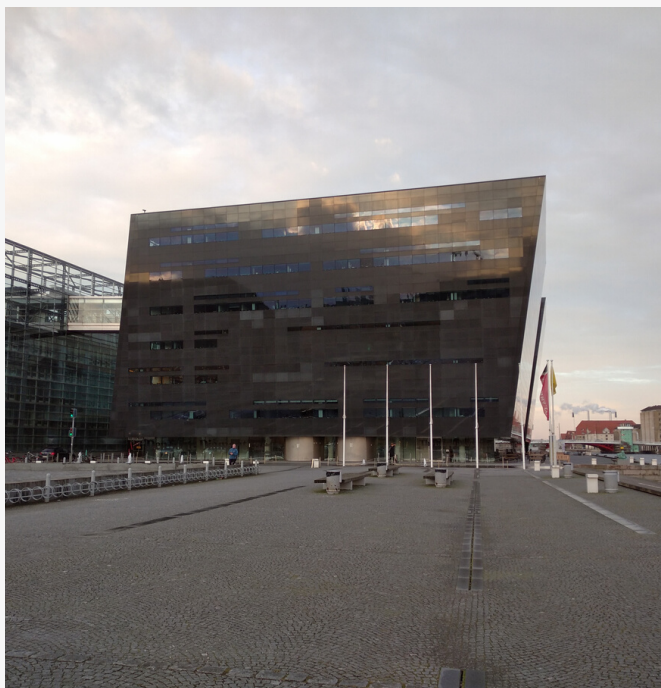
Бібліотеки у Данії - це зазвичай великі відкриті простори, що не мають закритих кімнат та дверей, а більше нагадують одну велику залу, поділену на зони. Бібліотеки мають зону перед входом в основний зал, такий собі пре-вхід, облаштований місцями для сидіння, диванами, лавочками.

Дитячі зони нагадують дитсадок. Матусі разом із дітьми знімають взуття та граються у спеціальних дитячих зонах. Зазвичай тут є настільний футбол, скеледром, спортивні зони тощо. Не проблема до бібліотеки приїхати із дитячою коляскою. Тут є спеціальні місця для їх розташування.

Загалом всі бібліотеки мають дуже зрозумілу та привітну навігацію. При проєктуванні нових бібліотек архітектори намагаються зробити більше натурального світла. Місця біля вікон обладнують зручними кріслами - і це найкращі місця для користувачів. У місцях читання дуже багато індивідуального освітлення, яке ти можеш спрямувати так, як тобі потрібно. Книжки розміщують обкладинками до читачів, а не корінцями - одразу хочеться взяти й почитати.

8. Архітектура

А ще бібліотеки Данії вражають своєю архітектурою. Нові бібліотеки проектуються відомими данськими архітекторами та дизайн-бюро. Так, Королівська бібліотека Данії в Копенгагені, має нову, добудовану у 1999 данським бюро Schmidt Hammer Lassen Architects частину приміщення, під назвою «Чорний діамант».

Унікальну архітектуру має також бібліотека в районі Tingbjerg (Копенгаген). Бібліотека побудована у 2018 р. визнаним архітектурним бюро COBE Architects. Вона являє собою один великий корпус з похилим дахом, що схиляється до школи, з якою безпосередньо пов'язана бібліотека. Віконна частина має ті ж кольори, що і вікна в Tingbjerg з білими віконницями і сірими полями - але замість багатьох вікон архітектори розробили одне велике вікно для міста.

9. Сервісність

При проектуванні бібліотек у Данії в першу чергу враховуються потреби користувачів - що їм необхідно протягом всього дня.

Так, в одній із університетських бібліотек Данії є спеціальна зона відпочинку для студентів. Тут є м'які пуфи для сидіння, лежання, закриті шторами зони, де можна усамітнитись та відпочити.

Масажні крісла, настільний футбол, настільний теніс, мішок для боксу, маленька кухня, де ти можеш підігріти у мікрохвильовій печі їжу, що приніс із собою. Душові кабінки, а також очищена вода із крану для пиття.

А персонал публічної бібліотеки м.Хернінг ніколи не говорять своїм відвідувачам Goodbye, вони завжди говорять See you soon (Скоро побачимось).

10.Інклюзивність

Всі бібліотеки Данії інклюзивні, адже це політика держави - забезпечити рівний доступ всіх громадян до публічних послуг та місць. Є ліфти, пандуси, спеціальні санвузли, комп'ютерні місця із низькою стільницею для людей на візочках та багато іншого.

Королівська бібліотека Данії (RDL)

Королівська бібліотека Данії (Royal Danish Library) має статус національної та найголовнішої бібліотеки країни. На сьогодні вона розміщена у двох бібліотеках: у м.Копенгаген та м.Орхус.

1 січня 2017 р. Державна та університетська бібліотека в м.Орхус, а також Королівська бібліотека в м.Копенгаген об'єдналися. Злиття є результатом політичного рішення консолідації національної та університетської бібліотеки Данії, оскільки в них одні й ті самі завдання. Завдяки злиттю всі ресурси цих бібліотек об'єдналися в єдиний каталог. Створено єдиний доступ до всіх електронних ресурсів.

Royal Danish Library це:

- університетська бібліотека для університетів м.Орхус, м.Копенгаген, м.Роскілле, а також ІТ-університету;
- місце збереження всіх обов'язкових примірників видань Данії, а також культурної спадщини країни (газети, радіо, TV-подкасти, книги та журнали);
- осередок культури та досліджень;
- головний бібліотечний абонемент для громадян та бібліотек Данії.

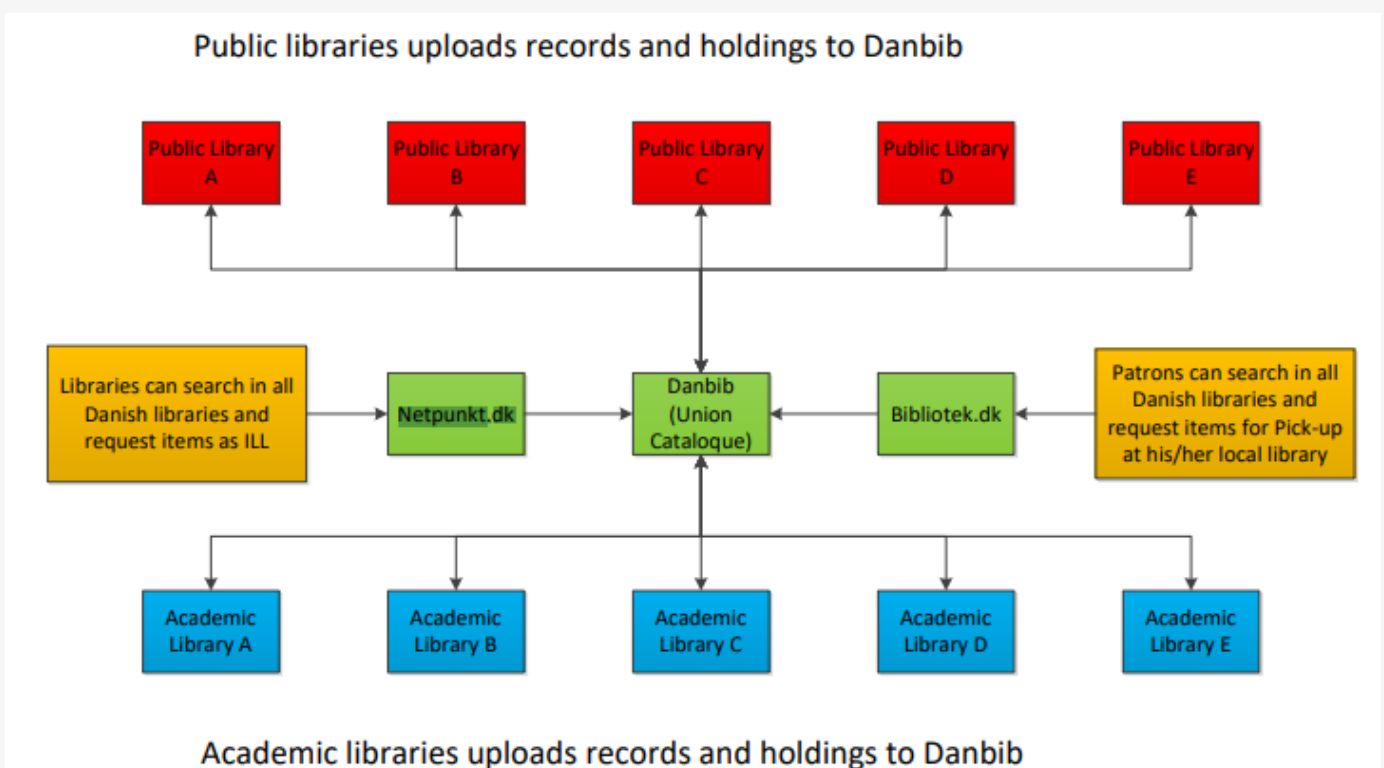
Основні показники (2018)

- 161.421 м² загальна площа
- 45.895 м² - відкрита площа для користувачів
- 2.080.350 відвідувачів бібліотеки
- 5.187 місць для користувачів
- 14.320.151 онлайн-відвідувань на веб-сайтах бібліотеки
- 81.987.107 переглядів на веб-сайтах бібліотеки
- 4.453.377 - фонд власних електронних матеріалів бібліотеки (кількість назв)
- 19.310.943 завантажень власних електронних матеріалів бібліотеки
- 45.117.441 фізичних матеріалів
- 1.319.159 - видача матеріалів
- 750 співробітників (повна ставка)
- 730 млн. DKK - загальні витрати

Головні завдання Королівської бібліотеки Данії:

- Збирає, зберігає та надає доступ до книг, журналів, газет, веб-сайтів, аудіовізуальних ЗМІ (телебачення, радіо) тощо. Бібліотека має унікальні колекції друкованих книг, періодичних видань, рукописи, інкунабули, фотографії, карти, ноти, мікроформи, звукові та відеозаписи, данський фольклор тощо.
- Розробляє та надає послуги для підтримки досліджень, освіти та поширення знань.
- Розробляє та надає послуги для підтримки роботи данських публічних бібліотек, включаючи послуги для меншин, іммігрантів, біженців.
- Є центральною бібліотекою для міжбібліотечного абонементу.

А ось як виглядає співпраця між публічними та університетськими бібліотеками Данії.

Королівська бібліотека Данії фокусується на:

1. Оцифрування та доступ до цифрових матеріалів

Більше оцифрованих видань із кращим доступом робить цю бібліотеку справжньою національною бібліотекою.

У 2017 р. RDL завершила свій найбільший проект з оцифрування - 35 мільйонів сторінок данських газет доступні на www.mediastream.dk.

У 2017 р. створено новий сервіс «Mediastream у публічних бібліотеках». Це послуга доступу до данських теле- та радіоканалів з 2005 року по теперішній час, а також рекламних роликів 1954-2005 років. А також доступ до старих версій данських газет (<https://bit.ly/2RBZQ3y>).

2. Спільні бібліотечні послуги для університетів

- Створення єдиної бібліотечної системи для всіх університетів Данії, для яких RDL надає бібліотечні послуги;
- RDL - ключовий гравець у адмініструванні спільних закупівель ліцензій для університетів;
- Обмін знаннями (кращі практики).

3. Е-наука

- Розробка нових послуг у галузі електронної науки;
- Створення кластеру національної культурної спадщини - суперкомп'ютер, що обслуговує дослідницькі проекти;
- Електронна інфраструктура;
- BIG DATA;
- Відкрита наука - Відкритий доступ;
- Управління даними.

4. Культурні заходи

Поширення данської культурної спадщини через:

- Лекції та дебати;
- Концерти та виставки;
- Бібліотечні послуги для школярів та молоді;
- Приміщення бібліотек використовується для конференцій, семінарів та інших заходів.

Королівська бібліотека Данії в м.Орхус

Розташована у центрі парку університету м.Орхус. Побудована данським архітектором С F Moller у 1959-1963.

Кількість відвідувачів в день - 2500.

Кількість працівників - 200.

Сайт - <https://library.au.dk/>

Більше клієнтоорієнтованої бібліотеки Данії я не зустрічала.

При плануванні приміщення бібліотеки відштовхувались від потреб студентів - що їм необхідно протягом навчального дня. Так, при вході у бібліотеку є інформаційна стійка, де працює 1 бібліотекар, по центру - велике кафе (приватна компанія). Якщо спуститись на поверх нижче - ви потрапляєте у так звану зону Taenke Pausen (зроби перерву) - зону відпочинку. Тут є м'які пуфи для сидіння, лежання, закриті шторами зони, де можна усамітнитись та відпочити, масажні крісла, настільний футбол, настільний теніс, мішок для боксу, маленька кухня, де ти можеш підігріти у мікрохвильовій печі їжу, що приніс із собою, душові кабінки, а також очищена вода із крану для пиття.

На другому поверсі бібліотеки - зона, що має назву Biblioteks Haven (або сад). Цікаво, що книги, які розташовані на кожному із чотирьох поверхів вздовж однієї й тієї самої стіни, це лише декорації. Бібліотека не має відкритого фонду.

На цьому ж поверсі є великий читальний зал - його не торкнулись зміни. Він має такий же самий вигляд, як і при заснування (з 1963 р.). Це було побажання користувачів - залишити його класичним, тут місця тільки для індивідуальної роботи. Загалом бібліотека має 700 місць для користувачів, 2 великі зали для тренінгів та зустрічей, багато місць для групової роботи.

Новинка бібліотеки - спеціальний великий екран для роботи із електронними картами. Наразі вивчають та аналізують статистику, чи користується це попитом серед відвідувачів.

За словами бібліотекарів - більшість людей сюди приходять для того аби повчитись, попрацювати, а не брати книги - і це теж добре. Комп'ютерів для користувачів у бібліотеці лише 20. І цього достатньо, адже майже всі студенти приходять зі своїми гаджетами. І звісно ж бібліотека інклюзивна.

Бібліотека відчинена з 8.00 до 18.00 (Пн-Пт), 10.00-16.00 (Субота). Неділя - вихідний. Інші університетські бібліотеки відчинені довше.

Приміщення, в якому знаходиться бібліотека, називається Book Tower (книжкова вежа). Висота - 45 метрів, що відповідає 17 поверхам, 4 із яких - відкриті для користувачів, інші - це книжковий фонд. По дві копії кожної книги, що видається у Данії, потрапляють в Royal Danish Library - одна в Копенгаген, інша - в Орхус. Відмінність: Національна бібліотека в Копенгагені не видає книги додому, із ресурсами можна працювати лише в бібліотеці. Бібліотека в Орхусі видає книги додому.

Проте бібліотека не має відкритого книжкового фонду. Користувачу потрібно замовити книгу через електронний каталог та чекати на своє замовлення. Якщо замовити книгу до 12.00 - вона буде до 16.00 цього ж дня. Якщо замовити після 12.00 - книга буде у бібліотеці наступного дня. В інших університетських бібліотеках фонди відкриті. Реєстрація користувачів бібліотеки відбувається через веб-сайт бібліотеки. При реєстрації необхідно обрати до якої із 4-х груп користувачів ви належите - дослідник, студент, приватна особа, викладач університету тощо. Від цього залежить доступ до яких електронних ресурсів ви матимете за межами бібліотеки. Якщо працювати у бібліотеці - однаковий доступ до всіх електронних ресурсів. Більше фото цієї бібліотеки тут - <https://bit.ly/35PbEFk>.

Бібліотечна мережа м.Копенгаген

Мережа публічних бібліотек центральної частини Копенгагену складається із 20 бібліотек. Головна бібліотека і найбільша, знаходиться за адресою Krystalgade, 15. Сайт - <https://bibliotek.kk.dk/>.

20 бібліотек працюють як єдиний організм, адже мають єдиний книжковий фонд, що означає, що жодна книга не належить якійсь конкретній бібліотеці. Книги завжди переміщуються між бібліотеками, відповідно до замовлень користувачів або потреб бібліотеки. Нові книги для всіх 20 бібліотек закупає відділ центральної бібліотеки, відповідно до трендів та досліджень читання.

Для більш злагодженої роботи бібліотекарі розробили декілька форматів культурних заходів, що значно спрощує організацію таких подій. Тобто не потрібно кожного разу винаходити велосипед та продумувати кожен крок. Це нагадує те, як телебачення має декілька різних форматів своїх програм чи шоу, наприклад є стандартизований формат новин чи 40-хвилинною програми. Так, у бібліотеці захід “зустріч із автором” має свій відпрацьований формат.

Необхідно лише знайти автора та ведучого. Все інше працює відповідно до шаблону. Це зручно для персоналу бібліотеки та для користувачів, адже вони знають чого очікувати від заходу, знають, що буде частина заходу для запитань та відповідей, автограф-сесії. Тому їм необхідно лише вирішити чи цікавий їм той чи інший автор, чи піти на зустріч із ним. Бібліотека має орієнтовно 15-20 розроблених форматів заходів.

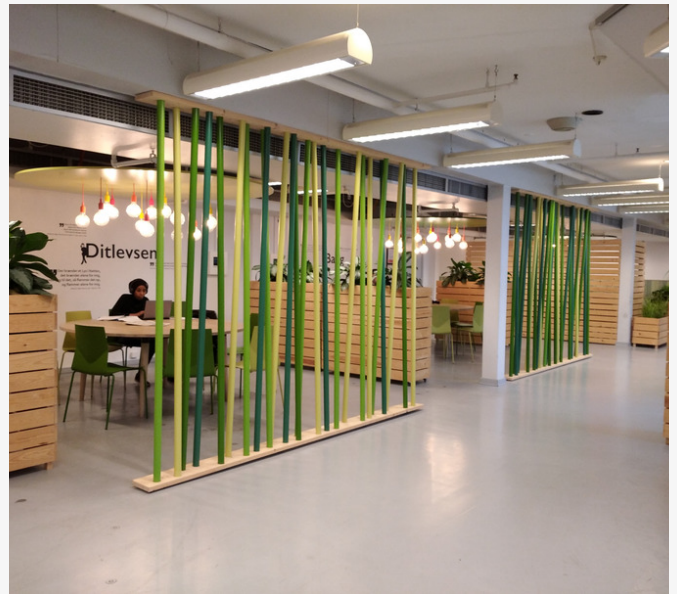

Центральна бібліотека м.Копенгаген

На першому поверсі розміщена довідка та Служба для громадян. На довідці можна отримати відповідь щодо того як взяти книгу або повернути, як зареєструватись або заплатити за відтерміновані замовлення. У Службі для громадян можна замовити данський паспорт, посвідчення водія тощо.

Центральна бібліотека орієнтована на те аби зробити менше книжкових полиць, а більше місць для цікавих книжкових виставок, оскільки це більше мотивує людей до того аби брати книги додому. Бібліотека часто аналізує чи цікавляться відвідувачі книгами, що розміщені на виставках. Дуже часто підглядають за розкладкою книг у книжкових магазинах. Так, час від часу бібліотека ставить одну книжкову виставку одразу на вході, яка трохи заважає вільному проходу, для того аби люди затримали погляд на книжковій виставці. Але і цю виставку вони постійно трохи зміщують аби знову привертати увагу користувачів до книг.

Всі сканери та принтери - на самообслуговуванні.

На -1 поверсі розташований великий зал для заходів. Не використовують паперові афіші для промоції заходів, адже афіші часто змінюються. Постери висвітлюють на плазмах. Бібліотека має дуже зрозумілу та привітну навігацію. Те, що дозволено робити - занесено у більше коло зеленого кольору, те, що не дозволено - обведено у менше коло червоного кольору. Біля всіх кімнат для групової роботи є екрани, які показують графік замовлень кімнат на день та що зараз тут відбувається.

Кожні 4 роки бібліотека визначає нову стратегію діяльності.

Якщо фокус бібліотек м.Орхус на тому аби бути громадським соціальним простором, то бібліотеки м.Копенгаген більш зосереджені на культурі та літературі, а також дітях, що означає більше книг для дітей, активностей, простору.

Наразі бібліотека ремонтує окремих поверх для дитячої зони від 0 до 12 років, простір без взуття (це дуже популярно у Данії).

При проектуванні вивчалися дослідження поведінки дітей різного віку. Простір буде сприяти вивченню дітьми мови через книги та буде насичений іншими розвиваючими активностями.

В центральній бібліотеці працює 120 осіб, які об'єднані у 6 відділів:

- відділ бібліотечних заходів та активностей. Цікавинка цього відділу - вони створюють власні подкасти з літератури. Найбільше досягнення - останній подкаст завантажило 60 000 людей за місяць (про історію Копенгагену);
- відділ по роботі із запитамі користувачів через веб-сайт, соціальні мережі, кол-центр, сервіс "онлайн-бібліотекар", електронну пошту;
- відділ по роботі із бібліотечними фондами: книги, електронні ресурси, музика, фільми, диски тощо;
- відділ логістики або міжбібліотечної доставки книг;
- відділ координування бібліотечної роботи між різними філіями (спільні проєкти, заходи);
- економічний відділ та відділ кадрів.

Окрім публічних бібліотек у м.Копенгаген є також університетські, шкільні та дослідницькі бібліотеки.

Більше фото тут - <https://bit.ly/2yLnN28>.

BIBLIOTEKET Rentemestervej

Бібліотека є частиною бібліотечної мережі м.Копенгаген. Проте це навіть не зовсім бібліотека, а один із п'яти Культурних центрів (KulturHus) Копенгагена, що вміщують у собі й бібліотеку. Окрім бібліотеки цей центр вміщує також творчі майстерні (makerspace), Службу для громадян та кафе.

Отже, на 1 поверсі розташовані:

- інформаційна стійка: з 13.00 до 18.00 тут знаходиться бібліотекар, який може відповісти на запитання та допомогти.

До 13.00 бібліотека працює в режимі самообслуговування. Але на стійці є телефон бібліотекаря, якому ти можеш зателефонувати у разі виникнення запитань.

- далі знаходиться кімната резервування: тут громадяни можуть знайти свою книгу, яку вони замовили через електронний каталог. Як тільки твоя книга на полиці - ти отримуєш сповіщення про місцезнаходження замовлення. Резерв зберігається до 5 днів.

- дитяча зона для наймолодших читачів - тут безліч дітей та матусь із наймолодшими малюками. Є книги та дитячі розваги.

- кафе із кавою, газетами, журналами, вином. Кафе комерційне на умовах субаренди, тому меню формують його власники.

- на першому поверсі також працює ІТ-кафе - тричі на тиждень у спеціальні години 5-7 волонтерів-пенсіонерів розміщуються за двома столами бібліотеки, розкладають ноутбуки, печиво, фрукти та чекають на відвідувачів аби навчати їх роботи з комп'ютерами, допомагати, консультувати. Кожен із них раніше працював в ІТ, а, вийшовши на пенсію, таким чином роблять свій соціальний внесок.

- на цьому ж поверсі є спеціальна кімната для наймолодших малюків (із зеленими боксами), але зараз вона на ремонті.

Другий поверх:

- відділ дитячої та юнацької літератури із великим столом для проведення літературних зустрічей.
- Служба для громадян (Citizen service). Серед послуг: отримати новий паспорт, водійські права, ID-card. Тут є спеціальні пристрої для моментальної фотографії на документи, а також є кваліфіковані працівники, які допомагають із оформленням документів.

Третій поверх:

- відділ дорослої літератури, копіювальні апарати;
- є 2 кімнати, в яких розташовується районний муніципалітет. Мешканці району можуть прийти зі своїми запитаннями (наприклад, чому є постійний затор на тій чи іншій вулиці, як ми можемо це виправити спільно). Далі побажання та рекомендації від громадян подаються в центральну мерію.

Четвертий поверх:

- мейкерспейс - така собі творча студія, де можна щось творити своїми руками. Тут є різні столярські прилади, швейні машинки, місця для малювання, творчості. В роботі творчої студії допомагають волонтери.
- затишна тераса та великий зал для проведення заходів на 300 осіб із захоплюючим видом на Копенгаген.

Що ще цікавого:

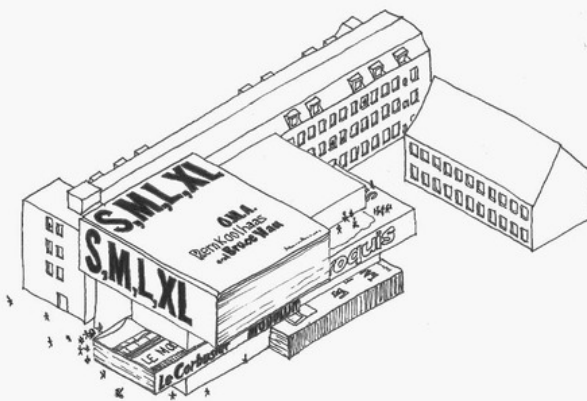
- 1000 відвідувачів в день;
- бібліотека пропонує дуже багато тренінгів з графіки (навіть платні);
- дуже багато книг обкладинками до обличчя, а не корінцями - одразу хочеться взяти почитати;
- в місцях читання дуже багато індивідуального освітлення, коли ти можеш направити джерело світло так, як тобі потрібно;
- персонал культурного центру - 5 осіб, один із яких бібліотекар.

Більше фото <https://bit.ly/3dССК5с>

Будівля бібліотеки була спроектована відомим данським архітектурним бюро SOBE. На дизайн надихнула стопка книг. Мурали створені художником HuskMitNavn.

Бібліотека має 7 нагород, серед яких Copenhagen Award 2011 в номінації "Кращий публічний простір".

Nørrebro Public Library

Бібліотека є частиною бібліотечної мережі м.Копенгаген та відкрита у цьому приміщенні з 2019 р. Раніше тут знаходився старий трамвайний гараж, а тепер - бібліотека, кафе та спортивний заклад.

Бібліотека має єдиний відкритий простір, проте функціонально від поділений на дитячу зону та зону для дорослих (книги розташовані у такій же послідовності).

У бібліотеці користувачі різного віку: мами із наймолодшими малюками та колясками, молодь, студенти, підлітки, дорослі, люди похилого віку. Матусі разом із дітьми знімають взуття та граються у спеціальній дитячій зоні, де можна лазити серед дерев'яних кубів різної висоти. Школярі та студенти жваво обговорюють спільні проєкти.

Деякі працюють за власними ноутбуками, деякі читають та обирають книги, хтось інший шукає інформацію за допомогою бібліотечних комп'ютерів. А хтось в'яже у бібліотеці. Ніхто не скаржиться, ніхто нікому не заважає. Ось що означає відкритий публічний простір.

Серед заходів бібліотеки: щотижневі тренінги з різних тем, клуби з 10 іноземних мов (talk clubs). Прапорці цих мов розташовані у зоні, де проходять клуби. Клуби проводять волонтери. Ще серед послуг: юридичні консультації та навчання з написання резюме.

Бібліотека є відкритою, тобто користувачі можуть самостійно зайти до бібліотеки у години без бібліотекаря.

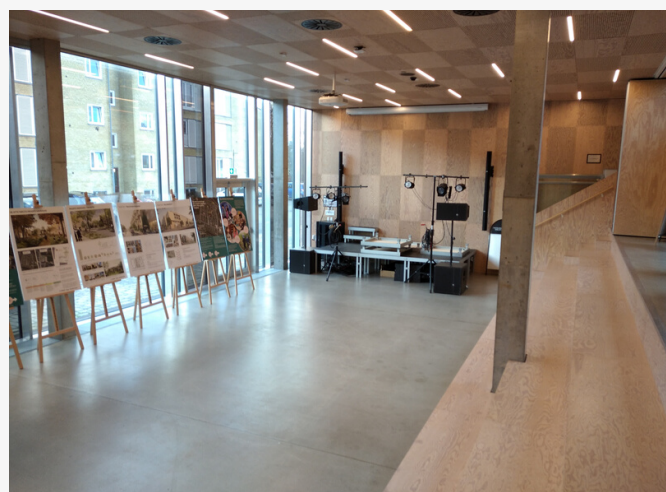
Штат бібліотеки: 4 працівника (1 на повний робочий день, 3 - часткова зайнятість). Даний персонал обслуговує ще одну бібліотеку (позмінно). Кількість відвідувачів - 40 000 на місяць. Сьогодні бібліотека робить фокус на дітях: більше дитячого простору, літератури, заходів.

У даному приміщенні також знаходяться спортивні секції (бадмінтон, футбол, скеледром). Бібліотека співпрацює із даними секціями та раз на місяць проводить спільні заходи. Більше фото <https://bit.ly/3cmvjPr>.

Tingbjerg Bibliotek

Бібліотека є частиною бібліотечної мережі м.Копенгаген та розміщена у районі Tingbjerg.

Найперше, що вражає - будівля бібліотеки. Бібліотека побудована у 2018 р. визнаним архітектурним бюро COBE Architects (Копенгаген) і являє собою один великий корпус з похилим дахом, що схиляється до школи, з якою безпосередньо пов'язана бібліотека. Віконна частина має ті ж кольори, що і вікна в Tingbjerg з білими віконницями і сірими полями - але замість багатьох вікон архітектори розробили одне велике вікно для міста. Всередині бібліотека дерев'яна та екологічна.

Бібліотека об'єднує публічний простір, шкільну бібліотеку та дім культури. У бібліотеці є зона для проведення культурних заходів зі сценою та апаратурою. Зона може легко адаптуватись, бути відкритою та закриватись за допомогою пересувних стін. Бібліотека пропонує різноманітні заходи, організовані як працівниками, так і волонтерами місцевої громади. Є кафе, поруч із яким зона газет та журналів. Окремий поверх займає makerspace - це простір для майстер-класів та творців. Більше фото <https://bit.ly/3dyZUtl>.

Ørestad Public Library

Бібліотека є частиною бібліотечної мережі м.Копенгаген та займає 1370м² на двох поверхах школи Ørestad у новій будівлі, відкритій у 2012 році. Це приклад об'єднання публічної та шкільної бібліотеки, що відкрита для дітей, молоді, студентів та родин.

Зонування бібліотеки: при вході розташовані місця для сидіння, лавочки, комп'ютери, доросла література, газети, журнали. Далі - зона для підлітків та дітей. На другому поверсі - місця для групової роботи, комп'ютери, місце для проведення занять з інтерактивною дошкою, makerspace, що має назву HackLab (девіз - Learn.Play.Create). Є також окрема кімната для перегляду кіно.

Послуги: доступ до комп'ютерів та сканування - безкоштовно, навіть не потрібно реєструватись у бібліотеці для цього. Реєстрація потрібна лише якщо ти хочеш брати книги чи інші матеріали додому (комп'ютерні ігри, електронні книги, аудіокниги, DVD).

Бібліотека є частиною офіційної туристичної інформаційної мережі міста Копенгаген. Тут можна знайти карти та брошури або запитати співробітників щодо інформації, яка вас цікавить про місто та район.

Заходи, клуби та активності

• Сімейний клуб: культурна ініціатива для сімей емігрантів.
Теми зустрічей:

- давайте пограємо в архітектуру - інтерактивна майстерня для дітей віком від 5;

- створення іграшок з брухту - сміття однієї людини- скарб іншої;
- фарбування вазонів і посів насіння в горщики, які потім можна забрати із собою додому.

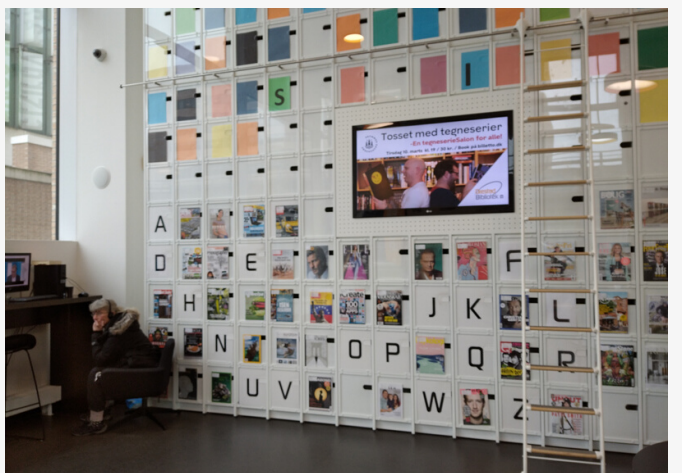
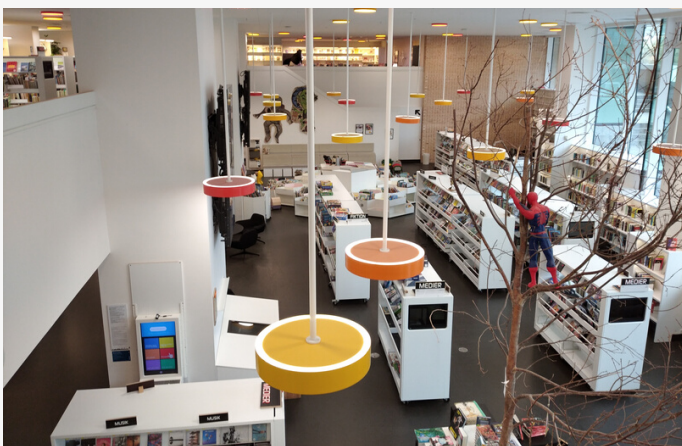
- Театр, концерти, наприклад концерт Молодіжного симфонічного оркестру
- Фестивалі хіп-хопу, виставки про хіп-хоп
- Бесіди про комікси
- Наукові бесіди, наприклад про ДНК - проводять студенти наукового факультету університету м.Копенгаген
- Ток-шоу про диких тварин
- Дитячі майстерні, фестиваль дитячої книги, клуб читання
- Дитяча ритміка. Проводять професійні освічені інструктори з ритміки.
- Дитячий кіноклуб
- В'язальний клуб

Спільна вечерея із музикою у бібліотеці: з початку відкриття бібліотеки у 2012 р., тут регулярно організовується затишна спільна вечерея, під час якої можна зустріти своїх сусідів, познайомитись із новими друзями, насолоджуватись чудовою трапезою та послухати міні-концерт на десерт. Кожен приносить свою страву до спільного фуршету.

Бібліотека також заохочує всіх, у кого є власний клуб чи спільнота, організовувати зустрічі у бібліотеці (звісно якщо це не комерційна діяльність).

Персонал: 7 працівників (6 - повна ставка, 1 - пенсіонер/волонтер).
В районі, де знаходиться дана бібліотека існує ще близько 7 бібліотек. Всі вони тісно співпрацюють, обмінюються досвідом, один раз на рік роблять велику спільну зустріч для обговорення планів на наступний рік та як краще працювати спільно.

Tårnby Kommunebibliotek

Tårnby (Торнбю) - це місто в столичному регіоні Данії. Воно розташоване приблизно в 6,5 кілометрах на південь від центру Копенгагена на острові Амагер.

Найперше, що вразило у цій бібліотеці - при вході розташований спеціальний екран для промоції книг бібліотеки #inspiration. На екрані близько 30 обкладинок різних книг, натиснувши на які ти можеш дізнатись на яких полицях вони розміщені. В меню є також декілька категорій. Так, обравши категорію "Подорожі", система видасть найцікавіші книги цієї тематики. Проте це не електронний каталог, тут не розміщені всі книги бібліотеки, ти не можеш робити пошук або замовити книгу. Цей пристрій створено лише для того аби надихнути користувачів якоюсь книгою, зацікавити у такий інтерактивний спосіб взяти книгу для читання. Галерея книг змінюється постійно.

Зонування бібліотеки

На першому поверсі працює кафе. Книжкові фонди розміщені по колу - від книг для наймолодших до дорослої літератури.

Це створено для того аби користувач протягом свого дорослішання поступово пересувався бібліотекою. Серед колекцій - вінілові платівки, є навіть пристрій для прослуховування цих платівок.

В центрі зали - окрема зона у формі кола, де розміщені столи, а також газети та журнали. Вхід в це коло - через декілька арок, які можна завісити спеціальними жалюзями і створити закриту зону для театральних демонстрацій, заходів, розмовних клубів.

У бібліотеці є спеціальний комп'ютерний клас, де проводяться заняття з ІТ-тематики. Окрім комп'ютерів тут також є інтерактивна дошка.

Існує навіть спеціальна кімната Voxen-room для відеоігор, перегляду фільмів, різних заходів із віртуальною реальністю. Дану кімнату можна замовити наперед.

На другому поверсі - makerspace. На передньому плані - швейні машинки, які дуже користуються попитом. Якщо у вас є читацький квиток, ви можете взяти ключі від шаф, де знаходяться матеріали для творчої студії, наприклад нитки та шматки тканини. Тут також є 3D-пристрій, де зазвичай студенти роблять прототипи власних розробок.

Ще одна цікавинка бібліотеки - на одному зі столів розкидані пазли, які збирають спільно відвідувачі бібліотеки. Це спосіб об'єднання громади. Пазли змінюються щотижня.

На (-1) поверсі - великий зал для проведення зустрічей, а також театральних занять.

У бібліотеці також знаходиться районний відділ культури та роботи із дітьми.

Користування комп'ютером у бібліотеці безкоштовне - навіть не потрібно реєструватись для цього. Проте користування обмежено двома годинами, далі інформація на комп'ютері очищується. Проте користувач може продовжити працювати, перезавантаживши комп'ютер.

Серед заходів: навчання діджитал навичкам (як користуватись Gmail та Google-сервісами; що трапляється із нашими даними коли ми помираємо; як працювати із Windows 10, Facebook; як створювати подкасти тощо).

Штат бібліотеки - 60 людей, 45 із яких бібліотекарі. Деякі із них мають по декілька користувачів, яким вони носять книги додому раз на місяць (тим, хто не може ходити). Також раз на рік вони організують зустрічі із літніми людьми та людьми з інвалідністю у стінах бібліотеки - велика спільна вечерея.

Стратегія діяльності бібліотеки на 2017-2020 рр. тут - <https://bit.ly/2yvYkJq>.
Більше фото тут - <https://bit.ly/35O2Lfk>.

Roskilde Public Library

Роскілле - місто в Данії, на сході острова Зеландія, адміністративний центр комуни Роскілле. Публічна бібліотека м.Роскілле знаходиться в центрі міста. Місто вибудовує власну культурну лінію (Culture Lane), на якій центральну роль відіграє бібліотека. Для цього навіть змінили вхід до бібліотеки - не зі сторони парку, а зі сторони прохідної вулиці, аби залучати більше мешканців та аби зручніше прямувати культурною лінією, яка охоплює музеї, костели, бібліотеку та культурний дім для дітей.

Бібліотека є центральною для інших 5 бібліотек комуни. Всі вони мають затишні та надихаючі простори. Відчинені з 7.00 до 22.00 (залежить від кожної окремої бібліотеки).

Загальна статистика: 600 000 відвідувань та 450 заходів, виставок та it-навчань на рік для всіх 6 бібліотек. Окрім цього є бібліоавтобус, який курсує з понеділка по п'ятницю по тим містам, де немає бібліотек (близько 15 зупинок на тиждень). В автобусі працює 1 бібліотекар та водій. Тут встановлені сканери для видачі та повернення книг.

Бібліотека також вміщує центральний архів, Службу для громадян та креативний дім для дітей (окреме приміщення поруч із бібліотекою).

Центральний історичний архів м.Роскілле має майже 180 000 пошукових запитів на їхній онлайн-платформі Fototeket - <https://bit.ly/2z21DIC>.

Служба для громадян надає послуги для понад 40 000 мешканців в рік.

Ціль бібліотеки - зробити інформацію та культурні активності доступними для всіх. Саме тому бібліотека щодня пропонує курси, зустрічі із авторами, концерти та лекції.

Фонд бібліотеки: 455 000 друкованих матеріалів, 155 000 електронних та аудіокниг. Бібліотека має 700 000 замовлень друкованих матеріалів на рік.

У бібліотеці працюють 120 людей у таких відділах/напрямах:

- Архів, культурні та книжкові заходи, навчальні послуги
- Діти, підлітки - школи, читання
- Проєкти - для філій
- Колекції, приміщення
- Служба для громадян
- ІТ, медіа
- Адміністрація

Фокус бібліотеки визначає муніципалітет - на сьогодні це діти, читання, діджиталізація та біженці.

Бібліотека має кафе, яке є соціальним. Всі кошти, що заробляє кафе, йдуть на його утримання. У кафе працюють люди з інвалідністю, яким важко знайти іншу роботу - вони і готують їжу, і продають. Поруч із кафе - газети та журнали.

Є зона для ігор Play Station та відділ музики Vinyl (сцена, музичні інструменти, диски, платівки). Є кімнати для групової роботи, але їх можна забронювати лише з 16.00. До 16.00 кімнати використовуються для потреб персоналу бібліотеки.

У бібліотеці є спеціальний пристрій, завдяки якому ти можеш створити разом із авторами свою власну поему.

Екраном можна управляти за допомогою книги. На екрані з'являються рядки із віршів відомих авторів. Ти можеш обирати ті рядки, які хочеш додати до своєї поеми. Деякі можеш пропускати, які тобі не підходять. Потрібні рядки за допомогою сенсорної книги потрібно перетягнути на поле твоєї поеми. Після того як твій твір завершено ти можеш надрукувати його та взяти із собою. Під поемою буде підпис, що вірш створено тобою, автором рядків та машиною. Як працює цей пристрій тут <https://bit.ly/2YUGRWb>.

Окрім того, що дана бібліотека є міською, вона також є однією із шести районних бібліотек Данії. Вона має додаткове фінансування з національного бюджету для навчання та підтримки 18 бібліотек регіону. Бібліотекою м.Роскілле розроблено спеціальний пакет послуг для бібліотек регіону аби підняти їх на вищий рівень

Завдання районної бібліотеки:

- доставка книг та матеріалів, які окремі муніципалітети не купують;
- розвиток професійних навичок 700 бібліотекарів: як організувати Службу для громадян у бібліотеці, рекомендації щодо дизайну приміщень бібліотек, як розпочати національні проєкти, фандрейзинг тощо;
- координування завдань між регіональними бібліотеками.

З 2016 по 2018 рр. бібліотека була залучена до міжнародного проєкту "Мільйон історій". Цей проєкт зібрав найбільшу в Європі колекцію особистих історій людей, що рятуються втечею від війни. У «Мільйоні історій» біженці без цензури розповідають про своє життя, мрії та очікування. Понад 650 історій розміщені на спеціальному сайті: www.refugeelives.eu. Історії збирали 4 бібліотеки Данії, Німеччини, Швеції та Греції.

Aarhus Main Library (DOKKI)

Бібліотечна мережа м.Орхус складається із головної бібліотеки DOKKI та 18 філій. Головна бібліотека, що була побудована та відкрита у 2014 р., має назву DOKKI. У 2016 р. вона отримала міжнародну нагороду ІФЛА як найкраща нова бібліотека. Головна причина побудови нової бібліотеки - має бути більше місце для людей, а не для книг. А мерія м.Орхус давно хотіла оживити район Хак-Кампманн-Пладс в центрі міста, де наразі знаходиться бібліотека. Так і вирішилось будівництво DOKKI. Назву запропонували мешканці, вона означає розташування на колишній промисловій гавані біля набережної.

Окрім надзвичайної будівлі на узбережжі, бібліотека має дуже інноваційні підходи щодо розробки нових сервісів та концептів. Бібліотека завжди працює над тим як створити простір не для користувачів, а разом із ними, аби залучити їх на ранніх етапах проектування послуг та просторів. Для цього бібліотека має спеціальний Transformation Lab, який ще було започатковано у старому приміщенні бібліотеки.

Проте це не стільки спеціальна кімната - лабораторія, скільки спосіб мислення, процес, під час якого ти робиш прототип своєї ідеї, тестуєш його, робиш помилки, виправляєш та знову тестуєш. Так, наприклад, бібліотека працювала над візуалізацією майбутньої інформаційної зони для нової бібліотеки. Завдяки прототипам ти можеш побачити як користувачі будуть сприймати твою ідею, послугу, розробку. Бували випадки коли користувачі думали в зовсім інший спосіб аніж задумувалась ідея. Частина цього процесу лягла в основу спеціальної методології "Дизайн-мислення для бібліотек".

Після 6 років досвіду прототипування бібліотека м.Орхус вирішила надати форму цій методології. В цей самий час Фонд Біла та Мелінди Гейтс звернув увагу на інший спосіб мислення цієї бібліотеки, а також зрозумів, що такий підхід потрібен бібліотекам по всьому світу та запропонував розробити у партнерстві із Публічною бібліотекою м.Чикаго методологію "Дизайн-мислення для бібліотек", в основу якої лягли дослідження 40 бібліотек в 10 країнах світу. Посібник вже перекладено 15 мовами світу і скоро буде доступний українською мовою завдяки ВГО Українська бібліотечна асоціація та підтримці програми "Дім Європи", що фінансується Європейським Союзом.

Бібліотеки дуже рідко вивчають що ж насправді думає та відчуває користувач. Саме тому бібліотека DOKKI вирішила використовувати різноманітні методи дослідження та вивчення думки людей щодо бібліотечних сервісів.

Отже, що вони роблять:

- йдуть додому до користувачів та проводять глибоке інтерв'ю, просять їх показати їм дім, як вони живуть, розповісти про сім'ю.

Найголовніше піти додому не до тих людей, яких ми і так добре знаємо, а наприклад до шкільних друзів, з якими давно не спілкувались.

- inspirations tours - це дослідження інших просторів, організацій, які роблять щось подібне до вашої ідеї. Це необхідно для натхнення та вивчення кращих практик.
- мозковий штурм ідей, отриманих від попередніх двох методів, всередині команди.
- розробка першого прототипу, найпростіша візуалізація ідеї аби можна було отримати фідбек від користувачів.
- розміщення та показ прототипу користувачам, отримання зворотнього зв'язку
- вдосконалення прототипу.

Декілька прикладів як це працює на практиці:

- у бібліотеки була ідея зробити інтерактивний сервіс із кубами для дітей. Куби мали спеціальні слова на кожній зі сторін, і якщо користувач складає два куба поруч певними сторонами і отримує мікс із двох слів - на екрані з'являється підбірка книг, що вміщують ці два слова. Проте під час тестування прототипу вони побачили, що діти навіть не помічають як змінюється екран із книгами при міксуванні різних кубів та слів. Так було вирішено, що екран має бути не на стіні збоку, а на підлозі, де саме розміщуються куби і куди дивляться діти коли граються із ними.
- бібліотекарі DOKKI звернули увагу, що багато малюків підходять до великих вікон бібліотеки і починають запитувати батьків, що де знаходиться. Так, виникла ідея нанести на вікна написи (стікери), які вказують та розповідають що можна побачити із цього вікна.

В майбутніх планах бібліотеки створити у центрі нового приміщення лабораторію, а скоріше відкритий простір для експериментів.

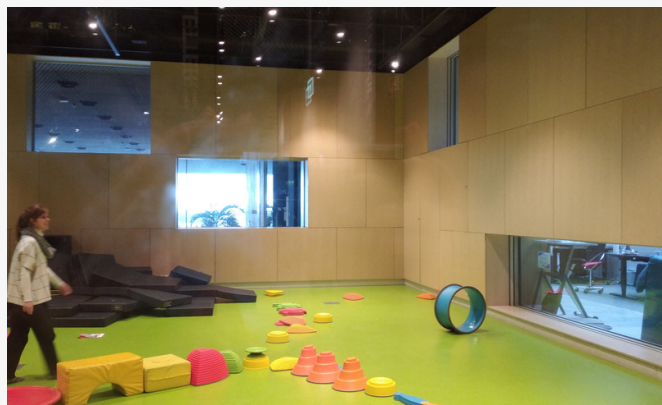

Завдяки цьому кожен бажаючий зможе зробити прототип своєї ідеї та одразу протестувати разом із користувачами бібліотеки. Простір має бути обов'язково відкритим, за яким можуть спостерігати інші відвідувачі та долучатися до творення, а також зрозуміти, що вони можуть у бібліотеці протестувати й свою ідею. Таку лабораторію можна буде використовувати для проведення фокус-груп, інтерв'ю із мешканцями міста, наприклад, щодо того як місто має виглядати у майбутньому. Адже це хороше місце, де можна зустріти одразу багато людей, причому дуже різних. Простір наразі у процесі розробки, але він точно буде вміщувати книги для натхнення, а також про дизайн-мислення.

Тепер щодо приміщення бібліотеки та як вона працює. Будівля бібліотеки складається із підземного паркінгу, двох поверхів, що відкриті для користувачів, а також офісів для персоналу бібліотеки, інших компаній та представників мерії. На першому поверсі - книги та місця для дорослих, на другому - дитяча зона та зона для сімей.

Бібліотека має дуже багато натурального світла, що потрапляє через великі вікна вздовж довгої сторони будівлі. Місця біля вікон обладнані зручними кріслами - і це найкращі місця із чудовим краєвидом на воду. В дитячій зоні є окрема кімната зі спортивними матрасами, а також інтерактивна підлога із різними іграми (футбол, наприклад). У бібліотеці розташована також Служба для громадян, makerspace, велика кількість місць для індивідуальної та групової роботи (включаючи окремі кімнати, які ти можеш забронювати).

Будівля дуже велика, і для того аби наповнити її заходами потрібні партнери. Звісно одна бібліотека не в силах заповнити весь цей простір. Так, разом із 130 партнерами бібліотека проводить 140 заходів та активностей в місяць.

DOKK1 також проводить щорічні великі зустрічі із партнерами для того аби дізнатись які їх майбутні плани та як бібліотека може підтримати їх. Це також хороша нагода всім партнерам познайомитись між собою та знайти нові партнерства. Партнери - є амбасадорами бібліотеки у зовнішньому світі.

Це одна цікавинка, яка вказує на те, що DOKK1 - це місце про людей. У бібліотеці розташований так званий дзвін. Коли народжується новий мешканець м.Орхус у лікарні натискається спеціальна кнопка, і колокол у бібліотеці відбиває дзвін, сповіщаючи таким чином про народження нового життя.

Проекти, над якими працює бібліотека:

- **Data Democracy** - про те як використовуються наші дані? Як громадяни можуть використовувати дані? Звісно персонал бібліотеки не експерти у цій темі, тому вони запрошують партнерів та дослідників із університету, хто займається цією темою.

- **FilmX: Media Literacy** - тренінги про те, як створювати фільми.

- **Цілі сталого розвитку ООН** - про те як бібліотека може допомогти людям взяти участь у цьому глобальному процесі, як зробити правильні дії, як об'єднати партнерів навколо певної Цілі.

Завдяки всім новаціям та зусиллям бібліотекарів, які постійно працюють над вдосконаленням бібліотечного простору та послуг, кількість відвідувачів DOKK1 - 3500 людей в день. І це мабуть найбільший показник відвідуваності серед усіх бібліотек Данії, в яких мені вдалось побувати.

Фото тут <https://bit.ly/2WQO7Qh>.

Gellerup Bibliotek

Це одна із філій бібліотечної системи м.Орхус, яка знаходиться у віддаленому районі Геллеруп, що населений у більшості емігрантами з різних країн. Саме тому ця бібліотека є найбільш мультикультурною серед всієї бібліотечної мережі м.Орхус, адже вона надає послуги для людей різних національностей. Район дуже неблагонадійний. Проте наразі влада хоче змінити статус цього району і почала будувати тут хороші будинки, піднімати загальний рівень життя. А разом із тим і будувати нову сучасну бібліотеку у цьому районі.

Отже, майже через рік бібліотека переїде у нову будівлю, що неподалік від теперішньої. Наразі триває розробка концепту нової бібліотеки разом із DOKK1 за методологією дизайн-мислення. Працівники вже сьогодні спілкуються із користувачами та запитують якою вони бачать свою нову бібліотеку, розробляють міні-прототипи нової бібліотеки та тестують ці ідеї разом із користувачами поки що в стінах старої бібліотеки. Адже саме так колись створювався прототип бібліотеки DOKK1.

Фокус бібліотеки - відкритий простір для дітей, молоді та сімей. Бібліотека не має стін чи перегородок. Відкритий простір, зони якого відокремлюються стелажми. Бібліотека має відділ дитячої, юнацької та дорослої літератури, комп'ютери, газети та журнали, а також Folkeinformation - це спеціальна зона бібліотеки, де працівники надають інформацію та допомагають користувачам, що не знають данської мови, із різними інформаційними запитами. Наприклад, як подати заявку на отримання державних документів, допомога із роз'ясненням офіційних листів від мерії, тому що емігранти не знають данську мову. А персонал, що працює у цьому відділі, знає арабську, сомалійську, турецьку, англійську та звісно данську.

Є спеціальна послуга для дітей емігрантів - кожного дня з 15.00 до 17.00 волонтери допомагають дітям робити домашнє завдання.

Також тут є зона makerspace та шафа зі всіма матеріалами та інструментами. Якщо ти є користувачем бібліотеки, ти можеш взяти ключі від шафи у бібліотекаря та попрацювати у цій зоні. Додатково бібліотекарі проводять майстер-класи для дітей.

У бібліотеці також працює ІТ-кафе - у спеціальні години один раз на тиждень ти можеш прийти до бібліотеки та вирішити питання із власним комп'ютером, телефоном, планшетом, наприклад, встановити програми, а також зконтактувати із мерією.

Для дітей від 11 до 14 років працює книжковий клуб.

У бібліотеці розміщується також районний історичний музей, який вміщує в основному матеріали про архітектуру Копенгагену.

Risskov Public Library

Це бібліотека-філія, що входить до мережі м.Орхус. Бібліотека цікава тим, що складається із однієї великої зали, яка поділена на зони.

Ще одна цікавинка - бібліотека має спільний город у внутрішньому дворі бібліотеки, тобто мешканці району можуть забронювати ділянку біля бібліотеки та посадити там овочі чи фрукти. Такі спільні городи все частіше з'являються у Європі. Таку послугу бібліотека надає з 2013 р. Сезон відкривається у березні та завершується у вересні-жовтні. Окрім цього бібліотека створила цілу мережу людей, які цікавляться вирощуванням, проводять для них тренінги, регулярні зустрічі задля обміну порадами. В основному це було зроблено для молоді аби зацікавити їх садівництвом. Тепер це вже невід'ємна частина бібліотеки.

Бібліотека має також велобібліотеку - спеціальний байк із книгами, на якому вони виїжджають на фестивалі. Адже бібліотека завжди прагне вийти за межі своїх стін.

У бібліотеці розташована Служба для громадян.

Також діє клуб під назвою "shared reading", коли група людей обговорює короткі тексти, вірші. Тобто всі читають один уривок та розмірковують про що він, які почуття, які герої.

Ще один клуб - любителів в'язати. Таким чином бібліотека стає осередком різних груп громади.

Великі заходи, наприклад, зустрічі із письменниками, проходять в окремому приміщенні поруч із бібліотекою. Щоб відвідати захід, потрібно зареєструватись на сайті бібліотеки, який перенаправить на платформу онлайн-купівлі квитків. Квиток потрібно отримати навіть якщо захід безкоштовний. Деякі заходи, як от зустріч із відомим автором - платні.

Silkeborg Main Library

Сількеборг - місто в центральній Данії на півострові Ютландія. Бібліотечна система цього міста складається із центральної бібліотеки та трьох філій в інших маленьких містечках.

Бібліотека працює у форматі «відкритої бібліотеки» - при вході є спеціальні сканери за допомогою яких, відсканувавши свою ID-картку, користувач може зайти до бібліотеки коли немає персоналу.

Стратегічна ціль бібліотеки - зробити місце, яке запрошує.

Бібліотека має два пре-входи із лавочками та диванами всередині. На першому поверсі - стенд із туристичною інформацією, зона замовлень та сортувальна лінія. Книги, які повертають користувачі потрапляють на цю лінію, яка зчитує штрих-код книги та відправляє її по сортувальній лінії до ящика певної тематики. Далі ящики розвозять по відділам бібліотеки.

На першому поверсі - довідка та велика відкрита зона makerspace: 3D-принтери, широкоформатні принтери та інше приладдя. Є окремі кімнати для зустрічей, групових навчань, а також сцена,

місце перед якою трансформується із індивідуальних місць для читання з диванами в зону, де можна розмістити велику групу людей для проведення заходу. Бронювання кімнат та сцени можливе через сайт мерії.

Дитяча зона нагадує дитсадок: мами із малюками та колясками, змінюють памперси, годують. Є спеціальна зона найперших дитячих книг, акваріум.

Серед заходів: медіа-клуби, під час яких підлітків вчать як працюють різні медіа, як створювати медіа. Є спеціальний клуб для біженців, коли бібліотекарі допомагають їм із різних питань, наприклад як виконати домашнє завдання школярам.

Мають всього 10 комп'ютерів та спеціальну кімнату Media Boxen у якій будь-який бажаючий за попереднім замовленням може записати відео, пісню, подкаст. Кімната має необхідне обладнання для цього та зелений фон.

У бібліотеці також знаходиться місцевий історичний архів та спільна зона із коледжем, що навпроти - "Campus Huset". Бібліотека - партнер місцевого коледжу, разом із яким двічі на рік проводять великі заходи. В зоні "Campus Huset" також знаходиться кафе та другий makerspace «FabLab», який створений містом для всіх бажаючих. Якщо у тебе є ідея, ти можеш спробувати її перевести у фізичний вимір, створити прототип, 3D-модель у «FabLab». Тут навіть є обладнання для нанесення принтів на одяг. Співробітники цієї студії проводять навчальні курси для вчителів шкіл - 1 рік триває навчання (1 раз на тиждень). Вони тренують вчителів, які потім вчать учнів у школах як створювати різні творчі прототипи. Це сприяє тому, що у школах згодом відкриваються маленькі подібні лабораторії. Щось схоже є і в Україні - лабораторія електроніки «Лампа» у бібліотеці КПІ.

Відвідуваність - майже 1 000 користувачів на день. Якщо ж користувач бібліотеки не активний більше 2-х років його видаляють із бази користувачів.

По всій бібліотеці розміщені плазмові екрани, на яких транслюються промо-відео книг - відомі люди та автори рекомендують книги до прочитання.

Фото тут <https://bit.ly/3bvjXr6>.

Herning Central Library

Місто Хернінг розташоване в Центральній Ютландії, а головна публічна бібліотека знаходиться на перетині центральних вулиць. Раніше в цьому приміщенні був торговий центр. Але з часом великі торгові центри перемістились за місто, і ця вулиця стала менш популярною. Тоді місто почало думати як оживити цей район, і у що краще інвестувати - і вирішили створити тут бібліотеку, адже бібліотека завжди створює потік людей навколо себе. Так, у 2014 відбулось відкриття нового приміщення, що займає 2 поверхи. Ремонт тривав 2 роки, за цей час ретельно планували яким має бути простір.

На сьогодні це - common free place to stay - спільне безкоштовне місце для проведення часу, зустрічей - вільний дім. Якщо хочеш знати що відбувається у місті - приходь до бібліотеки. Тут є різні афіші, міські сервіси, анонси, заходи. Бібліотека приймає 1600 відвідувачів на день.

Стиль бібліотеки - бджолині стільники, в яких розміщені книжкові виставки, підібрані за віком користувача.

Бібліотекарі вирішили, що у новому приміщенні має бути більше місця для людей, а не для книг, тому більшість книг розмістили на (-1) поверсі, а на першому поверсі є великий спільний простір із диванами та великим екраном (відчуття як вдома). Тут збирається громада для спільного перегляду важливих спортивних подій, Євробачення, хокейних ігор. Це як домашня кімната.

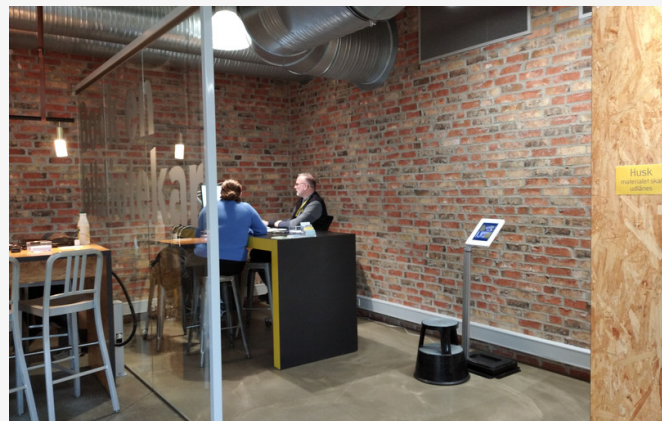
Тут є кафе, зона із газетами та журналами. Кафе – комерційне, яке платить оренду, але співпрацює із бібліотекою - дають їжу на заходи.

Книги для дітей та підлітків винесли на 1 поверх, для дорослих - вниз. Бо діти вниз не спускались. Кімнати для групової роботи та навчання також на (-1) поверсі.

На першому поверсі є зона довідки для питань, що займають не більше двох хвилин. Тут працюють почергово 4 бібліотекаря, але вони бувають там не постійно, а лише 1/3 свого робочого часу, ще 1/3 часу вони займаються проєктами, а останні 1/3 - працюють у команді над промоцією колекцій через різні платформи: простір, веб- та соціальних медіа тощо. Тож робота на довідці - це лише невелика частина роботи - і вони витрачають більшість часу на створення інших бібліотечних послуг. Але, звичайно, вони також надають найкращий сервіс і на довідці.

Якщо вирішення вашого питання потребує більше двох хвилин - є спеціальна стійка (закрита перегородкою) із бібліотекарем. Тут можна отримати більш розгорнуту інформацію щодо роботи бібліотеки, наприклад щодо роботи з електронним каталогом.

Близько 25 людей працюють і чергують роботу на довідці із роботою у головній бібліотеці та в 5 філіях. Весь персонал бібліотеки (53 особи) працює по 37 годин на тиждень - з понеділка по п'ятницю, а ті, хто працює на довідці, також працюють близько 10 субот та 3 неділі щороку.

У штаті є також маркетолог, графічний дизайнер та декоратор. Бібліотека вирішила, що такі люди обов'язково мають бути у команді аби й надалі створювати привітний простір, що запрошує. Є також відділ комунікації та ІТ.

Бібліотека дуже сервісна та клієнтоорієнтована, це можна прослідити навіть у тому, як вони прощаються із користувачами - вони ніколи не говорять Goodbye, вони завжди говорять See you soon (Скоро побачимось). Бібліотекарі мають корпоративні жилети, за яким їх можна впізнати.

500 активностей в рік забезпечують 10 бібліотекарів у відділі організації заходів разом із партнерами. 45000 людей в рік відвідують заходи. Але бібліотекарі також ходять в дитсадки, школи і проводять там додаткові літературні заходи.

Бібліотека працює над інформуванням про Цілі сталого розвитку ООН до 2030 р.: спеціальна зона із кубами всіх Цілей, інформаційні заходи. Бібліотека навіть виграла проєкт на проведення великого конгресу для дітей з цієї тематики.

Також проводять школи Youtube або «Як ремонтувати речі». І звісно працює makerspace.

Вони є регіональною бібліотекою, тому проводять курси для інших менших бібліотек регіону. Вони включаються коли влада планує якою має бути бібліотека у тому чи іншому місті.

За час проведений із директором бібліотеки ні раз не виникло сумнівів у тому, що ця бібліотека - бренд міста.

Більше фото тут
<https://bit.ly/2WRAQXZ>.

Nobel Park AU Library

Це одна із студентських бібліотек університету м.Орхус, що знаходиться на території кампусу та займає три поверхи. Перед входом до бібліотеки побудовано скляний конус, через який видно читальний зал (-1) поверху бібліотеки.

Дана бібліотека спеціалізується на колекціях з мистецтва та історії. Проте літературу не дозволено брати із собою додому, лише працювати у бібліотеці. Для зручності є шафи, де можна залишати книги із якими працює студент тривалий час. Студентам також дозволено самостійно відвідувати та брати книги із книгосховища бібліотеки.

Серед заходів:

- тренінги як здійснювати пошук в електронних наукових джерелах;
- спеціальні курси для студентів PhD з мистецтва;
- як аналізувати великі масиви даних.

Сервіс: у бібліотеці є чудова еко-зона із зеленою рослинною стіною, а також маленька кухня із мікрохвильовою піччю.

Denmark's Electronic Research Library (DEFF)

DEFF стартував у 1998 році як п'ятирічний проект з метою полегшити доступ до електронних ресурсів науковцям та студентам університетів та вищих навчальних закладів. У 2003 р. перетворився на постійний напрямок діяльності.

DEFF спрямований на те, щоб науковці, викладачі та студенти мали доступ до всієї відповідної інформації через зручні користувацькі сервіси.

DEF - великий проект, що фінансується урядом, який за 5 років мав бюджет у 200 мільйонів данських крон (27 мільйонів євро) для створення національної бібліотеки віртуальних досліджень у Данії. Проект має на меті допомогти переходу від чисто паперових служб до електронних сервісів у бібліотечному секторі, а також зосереджується на організаційних змінах.

DEFF об'єднує близько 500 бібліотек, які обслуговують науковців та студентів:

- бібліотеки університету, наприклад, університетська бібліотека в Ольборзі;
- інші спеціалізовані та дослідницькі бібліотеки - бібліотеки, які обслуговують установи з конкретними дослідницькими завданнями або аналізом, наприклад, Бібліотека Данського управління доріг;
- бібліотеки середніх навчальних програм, коледжів - наприклад, з підготовки педагогічних кадрів, викладачів;
- заклади середньої освіти, наприклад, гімназії, навчальні заклади SOSU (соціальні та медичні коледжі), технічні коледжі.

Загальне управління DEFF здійснює міжвідомчий координаційний комітет, що представляє Міністерство культури, Міністерство науки, технологій та інновацій і Міністерство освіти.

Більше про DEFF читайте тут <https://bit.ly/2wEIXON>.

Данська бібліотечна асоціація (ДБА)

Данська бібліотечна асоціація була заснована у 1905 році. Першим найважливішим завданням Асоціації було успішно лобювати закон про бібліотеки. І результат було досягнуто у 1920 році - перший національний Акт про бібліотеки.

Лобювання інтересів бібліотек серед представників влади, зокрема публічних, і на сьогодні є одним із пріоритетів роботи ДБА. Її місія полягає в агітації за вільний та рівний доступ до інформації, знань та культурного надбання. Асоціація лобює питання бібліотек на національному рівні, у місцевих муніципалітетах. Наприклад, Данській бібліотечній асоціації вдалося протистояти звинуваченням щодо послуг бібліотеки в останній редакції Закону про бібліотеки у 2000 році. Цей новий Закон про бібліотечну діяльність передбачає, що книжкові та цифрові формати, включаючи Інтернет, однаково важливі в сучасному суспільстві знань.

Данська бібліотечна асоціація має дуже особливу організаційну структуру, до якої входять як бібліотекарі, так і представники влади. Президентом Асоціації є завжди політик, а місцеві представники влади завжди представляють більшість у структурі ДБА.

Організаційна структура Данської бібліотечної асоціації:

- Генеральна Асамблея
- Рада (52 представника)
- Виконавчий комітет (10 представників, включаючи Президента та 1-2 віце-президентів)
- Політики (36 представників - всі дійсні члени департаментів культури місцевих муніципалітетів)
- Бібліотекарі (16 представників + 1 студент)

BIBLIOTEKSFORENINGEN

Рада обирає членів Виконавчого комітету: 10 членів, Президента (завжди політик) та віце-президентів (один із них завжди бібліотекар).

Виконавчий комітет має 3 підкомітети:

- комітет з питань оцифрування;
- комітет з питань культури;
- комітет з питань навчання.

Членами Данської бібліотечної асоціації можуть бути:

- муніципалітети Данії, яких представляють політики;
- ті, хто приймають рішення щодо бібліотек та професіонали, такі як бібліотечні асоціації та інституції;
- інші культурні асоціації;
- студенти бібліотечних та інформаційних наук.

У 2019 році ДБА має 350 індивідуальних членів та 41 інституційний член.

Що робить ДБА:

- лобювання серед осіб, які приймають рішення щодо бібліотек;
- підвищення обізнаності та дискусії з відповідних бібліотечних питань;
- щорічна конференція Асоціації - місце зустрічі політиків та бібліотекарів;
- національні та регіональні бібліотечні конференції;
- проведення, ініціювання та участь у бібліотечних проектах та опитуваннях;
- участь у офіційних зібраннях на національному та міжнародному рівнях.

У 2012 році Данська бібліотечна асоціація створила мозковий центр під назвою “Бібліотеки майбутнього” (<https://bit.ly/35KKcZv>).

Ця мережа була створена задля двох головних завдань:

- вироблення знань, аналіз та міждисциплінарна діяльність;
- створення професійних, громадських та політичних дискусій щодо усвідомлення ролі бібліотек сьогодні та в майбутньому.

Цей центр фінансується бібліотеками, приватними компаніями та бібліотечними організаціями. Багато заходів фінансуються ззовні, серед інших Данське агентство з питань культури. Основні проєкти: “Поведінка бібліотек у цифрову еру”, “Економічна цінність публічних бібліотек”.

Malmö stadsbibliotek (Швеція)

В межах навчальної поїздки мені також вдалось відвідати сусідню країну Данії – Швецію, та трохи дізнатись про роботу їх бібліотечної системи, а саме про публічну бібліотеку м.Мальме.

Населення міста - 339 313. Мальме - місто, що найшвидше розвивається у Швеції. Місто, де багато молодого населення, 48% людей до 45 років.

Отже, Головна публічна бібліотека м.Мальме (Malmö stadsbibliotek).

Бібліотека має одне велике приміщення у парку, неподалік від центру міста. Приміщення складається із трьох частин: стара будівля бібліотеки (4 поверхи), яка має неофіційну назву Castle (замок), але вона ніколи не була замком, просто виглядає як замок. Приміщення будували під музей і довгий час тут був музей. Далі нова скляна частина приміщення бібліотеки, яка була добудована та відкрита у 1997 р. Адже місто розросталось та потрібна була більша бібліотека для мешканців. Скляна будівля має 18 метрів висоти.

А між цими двома частинами циліндр, який з'єднує два приміщення та є центральним входом до бібліотеки.

Загальна бібліотечна мережа м.Мальме складається із головної бібліотеки та 11 філій. Найменша бібліотека має площу 200 кв.м. Одна із бібліотек знаходиться в торговому центрі. Поки що лише дві бібліотеки філії є "відкритими бібліотеками" (коли ти можеш потрапити до бібліотеки за відсутності персоналу).

Планують збільшувати кількість таких бібліотек.

Час від часу бібліотека проводить так звані рор-уп дні - це спеціальні промоційні заходи у торгових центрах. Отже, у п'ятницю, суботу та неділю бібліотека домовляється із торговим центром для проведення активностей у приміщенні магазину який наприклад закритися. Вони привозять комп'ютери, книги, приїжджає персонал, продумують програму, проводять активності.

Фокус бібліотеки, який визначає міська рада - діти, молодь, сім'ї.

Бібліотека поділена на зони:

1. зона для дітей від 0 до 8 років має назву Kanini. Коли проектували цю зону запрошували студентів-архітекторів та тих, хто працює із наймолодшими дітьми. Разом вони проводили фокус-групи із дітьми 6 років. Запитували що вони хочуть бачити у цій зоні. Хотіли аби діти використовували цю зону самостійно. Важливо було створити не просто красиве місце із гарними меблями, а інтерактивне місце, що запрошує. А ще необхідно було підготувати персонал бібліотеки працювати із такою категорією користувачів.

Так, діти сказали, що вони хочуть бачити ліс, книжковий ліс. І тому інтер'єр цієї зони оформлений як ліс - стелажі із книгами у вигляді дерев, наприклад. Назву зони діти вибрали також самостійно.

І спеціально для наймолодших читачів є окремий вхід у цю зону через маленькі різнокольорові арки (щоб було цікавіше). У цю зону можна потрапити лише без взуття та без дитячих колясок (для них є спеціальні місця перед входом у цю зону). В цьому відділі є зона для книг та зона для творчості, в якій розвішано безліч дитячих малюнків. Є кімната Storytelling - для розповідей цікавих історій, потрапити в яку діти можуть лише через спеціальні потаємні двері у вигляді книжкової шафи в стіні.

А ще є спеціальний автомат - дитина може покласти в цей автомат свій малюнок, апарат робить його фото, далі фото малюнку з'являється на великому екрані у цій зоні. Також є міні-кухня для підігріву їжі малюкам.

2. зона для дітей від 9 до 12 років, що має назву **Balagan**.

Раніше була одна зона для всіх дітей, але зрозуміли, що діти 0 років та 9 років мають різні потреби. Тепер бібліотека має три зони для дітей та молоді. Цю зону діти відвідують після школи. Є спеціальний графік заходів у цій зоні для дітей на кожен семестр. Бібліотекарі завжди запитують їх що вони хочуть тут робити. Тут є музична кімната із електронним піаніно, сцена для проведення презентацій, ігри, книги, місця для читання. В цю зону також можна потрапити лише без взуття.

3. зона для підлітків та молоді від 14 до 30 років.

Раніше це була зона від 16 до 19. Але потім вони вирішили розширити вік молоді. Тут багато працюють партнерські організації для наповнення програми заходів, особливо "Girls in organizations". Для того аби провести захід у бібліотеці, організація має написати на електронну пошту бібліотеки, працівники, що відповідають за зони, перевіряють у google календарі чи вільна ця зона на певну дату та час. Ще одна умова - захід має бути не комерційний та культурного спрямування.

У цій зоні відвідувачі також можуть забронювати місце для своєї виставки (картини, фото тощо). Виставку можна експонувати до 3-х тижнів.

У цій зоні також працює медіа-студія (ви можете забронювати кімнату на декілька годин - записати відео, музику, подкаст). Також бібліотека проводить короткі курси як користуватись обладнанням. Іноді цією студією користуються ті люди, які не беруть книги у бібліотеці, але це теж добре. Хоч так вони приходять до бібліотеки, бачать як вона працює, що ще пропонує. І можливо їх зацікавить ще щось із послуг бібліотеки. В цьому відділі є спеціальна зона (куток), яка відокремлена лінією, і в якій ти можеш споживати їжу. Окрім того, що на найнижчому поверсі є кафе.

Якщо ж ти хочеш переглянути фільм разом із друзями, або провести презентацію - для цього є black zone - маленька кімната всередині цього юнацького відділу, що закривається шторами та має всередині м'які дивани, подушки, проектор та екран.

4. Навчальний центр та Медіа-лабораторія, де є комп'ютери та персонал, який допомагає із комп'ютерами. Бібліотека має 10 Mac комп'ютерів, які використовуються в основному для редагування відео, роботи із графікою. На них встановлені спеціальні програми. Біля кожного комп'ютера є індивідуальні сканери та інструкція, як зробити скан та відправити на електронну пошту. Сканування безкоштовне. Платним є тільки друк. До речі у цій зоні є принтер, який друкує великі формати постерів. Додатково бібліотека проводить курси щодо створення відео. Курси проводить тренер, який раніше працював на телебаченні. Ці курси є дуже популярними, і розписані наперед.

У бібліотеці у зоні скляної будівлі є сцена для авторів. Де проходять масштабні зустрічі із відомими авторами. Коли заходи не проводяться - там стоять стелажи, які мають колеса, тому легко прибираються із цієї зони. Зі складу дістаються стільці.

Зона розрахована на 400 осіб. Спеціальна компанія запрошується для збирання та розбирання сцени. Бібліотека проводить 15-20 таких великих заходів на рік. А на одній із стін бібліотеки є зона із фотографіями найвідоміших авторів, які робили свої презентації у цій бібліотеці.

Є також зал періодики із газетами та журналами, але в майбутньому планують купувати менше друкованої періодики, оскільки вона дуже дорога, а більшість газет та журналів зараз мають електронні версії в мережі Інтернет.

Мальме - мультикультурне місто. Всі, хто прибувають до Швеції, спочатку приїжджають у це місто. Це як перша зупинка. Далі деякі із них їдуть в інші міста. Саме тут є дуже популярними курси вивчення шведської мови.

У Мальме є спеціальні школи для іноземців з вивчення мови, але для того аби на них потрапити треба почекати. Але деякі люди хочуть швидше інтегруватись у країну та вивчити мову, тому бібліотека має власні клуби вивчення іноземних мов, в тому числі і шведської. Бібліотекарі також допомагають дітям емігрантів із виконанням домашніх завдань у школі.

Бібліотека була залучена до проекту "Millions of stories", що фінансувався Європейським Союзом. 4 бібліотеки Данії, Швеції, Греції та Німеччини збирали історії біженців, що емігрували до Європи. Це могли бути малюнки, друковані історії, відео. Історії людей розміщували на спеціально створеному сайті. Волонтери працювали та брали інтерв'ю. Ціль - показати обличчя людей, їх індивідуальність. Важливо було знайти та показати якомога більше різних людей. Кожна бібліотека збрала по 150 історій.

По всій Швеції працює загальна програма Library answers. Це емейл сервіс із запитаннями та відповідями щодо роботи бібліотек. Ти також можеш бачити питання та відповіді інших людей та можливо так віднайти відповідь на своє запитання. Складається певне чергування бібліотекарів хто і коли відповідає на запитання.

Бібліотека має фокус на тому аби зробити її доступною для всіх груп користувачів, особливо для людей з інвалідністю. Бібліотека завжди тестує свої сервіси та послуги на предмет того чи можуть люди з інвалідністю ними користуватись. Так, наприклад чи дістають вони до автоматів повернення книг. Це також стосується їх веб-сайту. Вони завжди прописують описи для зображень аби люди із порушення зору змогли прочитати, що зображено на малюнку. У бібліотеці є спеціальний автомат для людей із проблемами слуху. Вони можуть підійти до цього автомата, синхронізувати його зі своїм слуховим апаратом та прослухати інформацію щодо роботи та послуг бібліотеки. Адже кожен має право відвідати бібліотеку. Це публічний простір для всіх мешканців.

Бібліотека також має книжковий автобус, який до обіду приїжджає до дитячих садків та шкіл, а після обіду - в публічні місця в тих районах міста, де немає бібліотек.

Особливо в ті райони, де проживають люди, що поки що не отримали громадянство Швеції та чекають на нього. Вони також можуть оформити читацькі квитки. Влітку автобус приїжджає до пляжів, у парки. Вони мають додатковий бюджет на літні активності. Хоча влітку більшість персоналу у відпустках, але вони мають можливість найняти на цей період додатковий персонал для роботи у бібліотеці. А працівники бібліотеки можуть виїжджати на заходи.

Бібліотека разом із трьома іншими бібліотеками Швеції розробила спеціальний додаток для промоції дитячих книг - бібліотекарі пишуть анотації на книги. Можна обрати книги за тематикою, віком. Тут також є електронні дитячі книги.

Ще є цікавою така активність бібліотеки для промоції дитячого читання: якщо дитина прочитала 3 книги, написала свій відгук на книги за спеціальною формою, то вона може обрати будь-яку книгу в подарунок. Така послуга надається вже протягом 20 років. Раніше потрібно було прочитати 10 книг, потім 5. Зараз 3. Загалом бібліотека має книги на 50 мовах.

Для того аби зареєструватись в бібліотеку необхідно лише мати документ, що засвідчує особу. Реєстрація швидка та безкоштовна. Для туристів, які приходять в бібліотеку і хочуть скористатись її послугами лише на короткий термін - можуть оформити спеціальну бібліотечну картку на один день.

Закупка книг для бібліотеки відбувається наступним чином: кожні 4 роки бібліотека оголошує тендер на вибір компанії-постачальника всіх книг та матеріалів для бібліотеки. І та компанія, яка буде обрана - наступні 4 роки робить закупівлі для бібліотеки. Якщо ж бібліотека потребує спеціалізовану літературу, яку не має даний постачальник і не може дістати, бібліотека може закупити її у іншого постачальника.

Бібліотека має автомати для самостійного повернення та взяття книг у бібліотеці, які приєднані до автоматизованої сортувальної лінії. Коли користувач повертає книги, система розпізнає спеціальний чіп, що містить кожна книга. Цей чіп має інформацію про книгу та про її розміщення (чи це книга з цієї бібліотеки, чи філії, до якого відділу вона відноситься). По сортувальній лінії книга просувається до відповідного ящика. Коли ящик наповнений книгами на екрані загоряється відповідний знак, що треба замінити ящик. Далі заповнені ящики відвозять до книжкових полиць студенти (не волонтери). Це оплачуваний персонал бібліотеки.

Фото тут <https://bit.ly/2T7T3PI>.

Відвідуваність бібліотеки: орієнтовно 1 млн. людей в рік або 3 000 в день.

Взагалі в цій бібліотеці все зроблено для того аби люди тут залишались якомога на довше.

ЯК ЦЕ СТАЛО МОЖЛИВО

Інформацію, яка вміщена у цьому видання, було зібрано Оксаною Бояриною в межах гранту мобільності від програми "Дім Європи", що фінансується Європейським Союзом.

З 1 по 12 березня я відвідала 15 бібліотек Данії та 1 бібліотеку Швеції. Це були бібліотеки різних типів та видів (національна, головна публічна, бібліотека-філія, університетська) для того аби зрозуміти як функціонує бібліотечна система Данії. Поспілкувалась із командами бібліотек та зустрілась із представниками бібліотечної Асоціації Данії, які приймають рішення щодо розвитку бібліотек у цій країні. Це були директор Данської бібліотечної асоціації Michel Steen-Hansen та Steen Bording Andersen, Президент Данської бібліотечної асоціації, член міжнародної організації Eblida та обраний член міської ради м.Орхус, який займається питаннями бібліотекам в Орхусі.

Я дослідила інноваційні послуги та сервіси бібліотек, дізналась про найкращі проекти, а також унікальну методологію створення нових бібліотечних сервісів «Design thinking for libraries».

З додаткових питань чи уточнень:
<https://www.facebook.com/boiarynova>.

Бояринова О. Данська бібліотечна система як модель майбутнього [Електронний ресурс] / Оксана Бояринова. – [Київ], 2020. – 65 с. – Режим доступу : <https://ula.org.ua/news/4580-danska-bibliotechna-systema-ia-k-model-maibutnoho>.

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

